

Rhys Michael O'Leary

1902028

BA Product Design

Nifer o geiriau: 2126

Gwenllian Beynon/Julia Lockheart

Question 5: From the series of Thinking Making research strand lectures, choose a theme, movement, or selection of artists or designers that relate to your practice or interests, and construct a 2,500-word essay. Critically assess primary themes, key writers, and relevant practitioners.

Rhan 1: Michael Jordan a Nike

Yn 1984 wnaeth y Chicago Bulls or NBA (National Basketball Association) drafftio Michael Jordan o University of North Carolina, ac dyma'r dechrau fel wnaeth Michael Jordan newid sut mae 'Sneakers' yn cael ei gwisgo am byth.

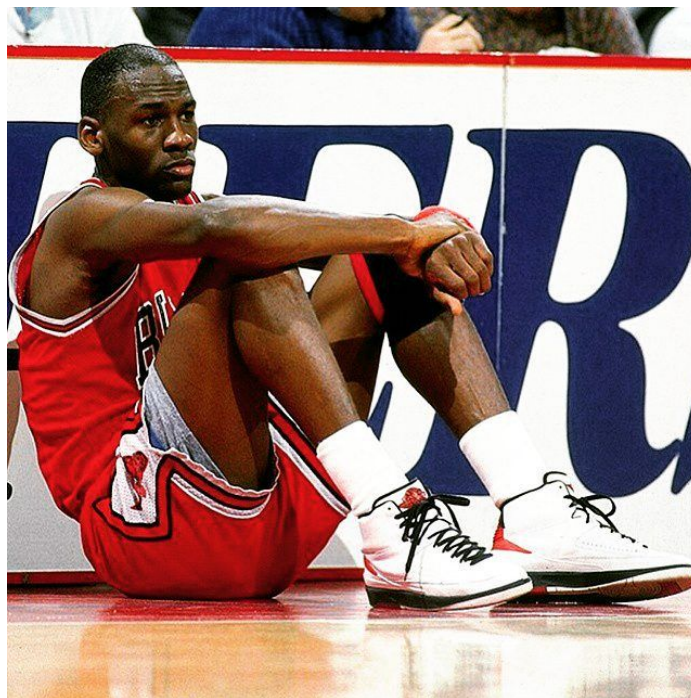
Yn 1985 wnaeth Nike cael gafael a Jordan i ddod llofnod cyntaf chwaraewr pel-fasged. Ar y pryd roedd chwaraewyr pel-fasged yn cael £100,000 ar y fwyaf gan cwmnïau arall fel Converse gyda Larry Bird, Magic Johnson a Dr.J I gwisgo'r esgudiau Converse. Wnaeth Nike cynnig Jordan £250,000 a frand ei hun o dan Nike, mae'r frand yn cael ei galw 'Air Jordan'. Yn 2020 mae'r frand 'Jordan' sydd hefyd 'Air Jordan' yn gwerth \$2.1 biliwn, *'Jordan is worth \$2.1 billion as of May 2020' – Greer, 2020*. Wnaeth Peter Moore dylunio'r esgud mwyaf enwog yn y byd sef yr 'Air Jordan 1' (*Llun isod- Gailed, 2017*)

Dyma'r esgud wnaeth newid yr marged esgud am yr dyfodol. Mae'r esgud yma yn cael ei galw nawr 'The Banned Jordan's' achos bod yr NBA ei finio Jordan \$5,000 am pob gem wnaeth Jordan gwisgo'r esgudiau, *'Jordan was fined \$5,000 for every game in the 1985 season in which he wore the original black and red AJ1 sneakers' – CNN, 2019*. Achos hyn wnaeth Nike dechrau defnyddio'r esgud yma a hefyd y ffaith wnaeth Jordan cael ei finio yn gwisgo'r esgud yn hysbysau teledu yn gweud 'The NBA banned this shoe, but

can't ban you from owning them' dros Jordan yn gwisgo'r esgudiau, achos hyn dyma wnaeth dechrau is-ddiwylliant esgudiau 'Sneaker culture'. Roedd pobl yn gweld yr esgud oedd Jordan yn gwisgo ac gan fod yn chwarae mor dda pob gem, oedd pobl eisiau bod fel Michael Jordan felly yn prynu'r esgudiau. Hefyd yr factor fwyaf pam oedd pobl yn prynu yr 'Air Jordan 1' i cymharu i Converse yn 1985 ac ymlaen yw achos bod yr esgudiau yn gallu cael ei gwisgo allan o'r cwrt fasged ac yn gally cael ei gwisgo gyda jins. Achos hyn wnaeth yr esgudiau ddod yn focws ar beth chi'n gwisgo. Y factor arall pam oedd pobl yn gwisgo'r esgudiau yn bywyd pob dydd ac ddim jyst ar y cwrt fasged yw achos yr dyluniad o'r esgud. Ar y pryd yn 1985 roedd Nike ddim yn cwmni fawr fel maent heddiw yn 2020, felly ar ol cael Jordan l'r frand wnaeth pawb mynd tuag at Nike am esgudiau achos yr dyluniad a'r logo iconic.

Wnaeth Peter Moore dylunio'r 'Air Jordan 1' ar 'Air Jordan 2' ond mae'r stori yn newid gyda'r ail esgud. (Llun isod o Michael Jordan yn 1986 yn gwisgo'r Air Jordan 2)

Roedd Jordan ddim yn hapus gyda'r esgud achos bod yn mwy 'premium' ac yn canolbwyntio ar yr edrychiad mwy na'r perfformiad. Ar ol hyn roedd Jordan yn barod i gadael Nike, ond wnaeth Nike apwyntiad mwyaf yn hanes yr cwmni. Gyda chwech mis ti ol yr amserlen ar gyfer dyluniad yr 'Air Jordan 3' wnaeth Nike apwyntio dylunydd Tinker Hatfield. Cyn hyn wnaeth Hatfield dylunio'r 'Air Max 1' yn 1987. *(Llun isod o'r Air max 1 cyntaf)*

Ar ol dylunio'r Air Max 1 ac ar ol l'r esgud cael ei ryddau i'r farchnad, roedd Hatfield wedi cael ei apwyntio i dylunio'r esgud nesaf ar gyfer Michael Jordan. Wnaeth Hatfield dylunio'r un o'r esgudiau enwog yn y byd esgud sef 'Jordan 3' *(Llun isod)*

Wnaeth Hatfield eistedd lawr gyda Michael Jordan a Phil Knight sef perchenog Nike. O dan cyfnas roedd yr esgud I arddangos I Michael, ond heb Michael yn gwybod roedd Hatfield wedi dylunio llinell dillad i cyd-fynd gyda'r esgud. Y rheswm pam mae'r esgud yma yn cael ei adnabod fel un o'r esgudiau mwyaf enwog yn hanes esgudiau yw achos Tinker Hatfield. Ar ol yr esgud yma wnaeth Hatfield aros ymlaen i dylunio'r esgudiau Air Jordan hyd at i Michael Jordan ymddeol yn 1998 gyda'r Chicago Bulls.

Rhan 2: Tinker Hatfield

Dechreuodd Tinker off fel gladdgell polyn yn University of Oregon oddi dan Bill Bowerman sef un o'r syflaenwyr o Nike gyda Phil Knight. Ar ol rhwygo ligament yn ei pigwrn wnaeth Tinker astudio Architecture yn University of Oregon. Pryd oedd Tinker yn astudio roedd Bowerman yn gofyn i Tinker I ddylunio pigau trac argyfer rhedwyr trac, gan wneud hyn roedd Tinker heb yn gwybod yn dysgu sut I dylunio esgudiau.

Ar ol graddio wnaeth Nike cynnal cystadleuaeth dylunio dau deeg pedwar awr I dylunio esgud newydd ar gyfer yr cwmni achos bod yr cwmni ddim yn gwneud yn dda ar y farchnad. Dylunodd Tinker esgud gallwch gwisgo I gyrru moped a rhedeg ynddynt ar yr un pryd, *'I designed a shoe that was perfect to ride a motor scooter in, and then get off and go for a run'* – Hatfield, 2017, *Abstract season 1 episode 2*. Project cyntaf Tinker yn dylunydd esgud yn Nike oedd yr 'Air Max', ar y pryd roedd Nike yn grynhoi aer yn bagiau polyurethane ac yn rhoi yn gwadn esgud I wnaeud yn fwy cyfforddus I gwisgo ac I rhedeg yn. Ar ol taith I Paris wnaeth Tinker gweld yr adeilad Georges Pompidou Center gan dylunydd Renzo Piano (llun isod).

Mae'r adeilad yma ddim yn hoff iawn gan pobl sydd yn byw yn Paris achos bod popeth sydd fod mewn yn yr adeilad ar y tu allan, ac beth sydd yn unigrhyw am yr adeilad yw bod popeth sydd ar y tu allan o'r adeilad wedi cael ei peintio yn lliwiau llachar. Ar ol gweld yr adeilad yma cafodd Tinker yr syniad o cael gwared rhan or gwadn esgud i arddangos y bag aer sef yn yr esgud. Yn cyfarfod roedd dylunwyr arall wedi gweud bod Tinker wedi gwrthio'r dyluniad yn rhi bell. Ond oedd Tinker wedi mynd ymlaen gyda'r dyluniad ac i rhoi ar y farchnad, mae'r esgud yn cael ei galw 'Air Max 1', wnaeth yr esgud gwerthu yn gloi dros y byd i gyd, heb Tinker Hatfield byddwn heb un or esgudiau mwyaf enwog yn y byd.

Dyma'r Air Max 1, un o'r mwyaf esgud poblogaidd yn yr byd. Heb Tinker byddwn heb yr esgud hyn.

Wnaeth Tinker Hatfield heb gwybod dechrau symudiad esgud, ac yn yr is-ddiwylliant o esgudiau mae'n cael ei galw 'the god of sneaker design'.

Dechreuodd dylunio'r Air Jordan esgudiau yn 1989 gyda'r Air Jordan 3, ac bydd yn mynd ymlaen i dylunio'r esgudiau hyd at rhif 15 ac wedyn rhif 20 i dathlu dau ddeg mlwyddyn yn 2004 ers Michael Jordan dechrau chwarae i'r Chicago Bulls yn 1984.

Gan Tinker dylunio'r esgudiau yma I Nike a hefyd Jordan yn gwisgo'r esgudiau yn bywyd pob dydd, wnaeth y ddau newid sut mae pobl yn edrych ar 'Sneakers' a sut maent yn cael ei gwisgo a ble mae'r esgudiau yn cael ei gwisgo. Yn lle yr esgudiau bod yn esgud chi'n gwisgo I chwarae tennis neu pel-fasged ynddynt, gallwch gwisgo'r esgud gyda jins yn bywyd pob dydd. Rheswm am hyn yw yr dyluniad a hefyd yr statws ddiwylliannol gyda ffrindiau a hefyd yn ysgol.

Dechreuodd gangiau yn California gwisgo Nike Cortez fel rhan o'i gwisg swyddogol y gang. Mae hyn yn ddangos bod esgudiau o'r wythdegau ymlaen yn newid fel maen't cael gwisgo, a hefyd yn dechrau ddod yn prif rhan o'r gwisg rydych yn gwisgo. Mae hyn yn ddal yn cael ei arddangos heddiw gan pobl yn dewis pa esgud I gwisgo cyntaf cyntaf defnydd arall o dillad I gwisgo. Mae hyn yn enwedig yn yr is-ddiwylliant esgudiau sef os rydych yn rhan yn cael ei galw 'Sneakerhead'. Dechreuodd yr is-ddiwylliant yma achos Tinker Hatfield gyda'l dyluniadau esgud modern ac hefyd lliwiau wahannol, mae hyn yn gadael yr defnyddiwr I dewis lliw lachar neu gwyn neu ddu. Achos hyn roedd pobl yn dechrau gwisgo lliwiau lachar ac yn galli arddangos personoliaeth gyda'l esgudiau. Yn y llun isod gallwch gweld yr ddwy lliwiau cyntaf wnaeth yr Air Max 1 daeth allan gyda.

Hefyd gyda'r Air Max 1, mae Tinker wedi dylunio llawer fwy o esgudiau enwog I Nike fel yr Nike Mag sef hefyd cael ei galw yr 'back to the future shoe' gan fod wedi cael ei dylunio'r film Back to the future 2 yn 1989 (Llun Isod)

Dyma'r Nike MAG, sydd hefyd un o dyluniadau mwyaf enwog Tinker, ac mae pawb yn gwybod'r esgud yma beth mae'n gwneud yn y film. Mae'r esgud yn gwneud eu hunan lan gyda laces yn awtomatig. Yn 2011 wnaeth Nike replica o'r esgud yma heb yr technoleg achos fod ddim yn byddoli ar y pryd l'r farchnad ac hefyd yn 2016 ond y troy ma gyda'r technoleg, mae'r model 2011 yn gwerthu nawr yn 2020 am \$12,000 a mae'r model 2016 yn gwerthu am \$25,000 ar y we.

Rhan 3: Effaith ar y byd

Heb gwybod amdano, pob dydd rydych yn dewis gwisg I gwisgo yn y dydd yna rydych yn dewis yr esgud yn gyntaf, achos yn dyddiau heddiw mae'r esgud yn gwneud yr gwisg rydych yn gwisgo. Mae hyn yn rhan fawr o'r shoe 'Black-ish' ble mae'r prif cymeriad Dre gyda cwpwrdd llawn gyda esgudiau Air Jordan, Air Max a esgudiau arall heb I gwisgo gan fod eisiau cadw nhw yn 'Deadstock' sef term sydd yn cael ei defnyddio i drisgrifio esgud sydd heb ei gwisgo.

Dyma'r cwpwrdd llawn esgudiau ar set 'Black-ish' mae'r esgudiau yn rhan fawr o rhan cymeriad Dre gan fod yn casglu esgudiau.

Hefyd mae'r frachnad esgudiau enwedig cwmni Nike wedi ddod yn mor poblogaidd mae pobl enwog, artistiaid enwog, brandiau ffashiwn uchel fel Dior a hefyd chwaraewyr enwog yn ddod allan a esgudiau unigryw ei hunan yn collaborations gyda Nike. Dyma rhai essiampiau.

Dyma'r collaboration gyda Dior a Nike ar y model Air Jordan 1, daeth yr esgud yma allan yn 2020. Pryd cafodd yr esgud dod allan roedd yn limited release felly dim ond swm penodol o pobl cafodd yr esgud ac nawr mae'r esgud yn gwerthu am \$15,000 ar y StockX.

Dyma'r collaboration efo Virgil Abloh neu 'Off-white' sef artist a dylunydd fashiwn. Wnaeth yr collection yma ddod allan yn 2018, ac wnaeth Virgil rhoi

twist syml iawn ar rhai o'r modelau mwyaf poblogaidd Nike fel yr Air Jordan 1, Air force 1, Presto a Vapormax. Mae'r collaboration yma yn un o'r fwyaf yn hanes o esgudiau achos faint mor syml ydy'r twist a hefyd yr modelau wnaeth Virgil defnyddio yn rhai mwyaf poblogaidd Nike, enwedig yr Air Jordan 1 yn yr lliwiau mwyaf enwog yr esgyd sef yr "Chicago" felly yn yr is-ddiwylliant esgudiau yn wnaeud yr esgyd yna un o'r rhai mwyaf poblogaidd.

Effaith arall mae esgudiau wedi cael eto ar sioe teledu fel Black-ish, wnaeth Will Smith ar y 'Fresh Prince of Bel-air' gwisgo par o 'Air Jordan 5 – grape' ar y sioe heb y lasis yr esgudiau arno. Achos hyn wnaeth Nike ddod allan a model o'r par wnaeth Will Smith gwisgo ar y sioe ar y Awst yr 15ed 2020, ar y model yma wnaeth Nike creu'r esgyd heb y lasis fel gwisgodd cymeriad Will yn y sioe.

Dyma'r esgyd wnaeth cymeriad Will Smith gwisgo ar y sioe ac wedi gwenud poblogaidd gyda'r gynulleidfa sydd yn gwilio'r sioe.

Dyma'r model wnaeth Nike dod allan yn awst, gallwch gweld does dim lasis i gael ar y model, hefyd does dim tyllau i rhoi lasis ynddo. Wnaeth Nike y dewis yma achos bydd pobl yn rhoi lasis ynddo i ail creu yr model iawn o'r Air Jordan 5 – grape.

Mae'r farchnad esgudiau yn mwy enfawr nawr na beth mae wedi fod. Mae un gwefan enfawr yn rhan o hyn sef StockX. Mae StockX yn gwefan ble mae pobl yn gallu gwerthu a prynu esgudiau sydd yn galed i cael gafael arno esiamplau o'r esgudiau yma bydd yr Dior Air Jordan 1, Nike Mag a Nike Off white.

Mae 'r cwmni StockX yn werth \$1 biliwn yn 2020. Mae'r cwmni yn 2019 yn werth \$1 biliwn, *'Sneaker Resale Startup StockX Officially Joins Unicorn Club With \$1 Billion Valuation'*- Debter, 2019.

Diwedd glo

I cloi mae esgudiau yn cael effaith ar bywyd pob dydd heb i ni gwybod. Ac yn rhai esiamplau yn effethio'r byd o fashiwn uchel iawn fel Dior a Virgil Abloh i sioeau teledu fel Fresh Prince of Bel-Air a hefyd Black-ish. Mae'r effaith mae esgudiau yn cael ar bywyd pob dydd yn fawr iawn. Mae hyn yn ddiolchgar i ddwy person sef Michael Jordan a Tinker Hatfield. Heb y ddwy o'r dylunwyr yma byddwn heb rhai o'r esgudiau iconig y byd. Mae'r dyluniadau o esgudiau yn newid pob dydd gyda technoleg newydd yn ddod i mewn a hefyd y farchnad yn newid a wahannol arddulliau yn ddod ar y farchnad. Mae dyluniadau esgudiau yn cael effaith ar pawb, heb i ni yn gwybod amdano, ac nawr yn 2020 mae'n enfawr ac yn tyfi pob dydd.

Llyfryddiaeth

- *Highlights Along the Way*. 2020. *Behind The Scenes At ABC's Black-Ish - Pictures Of The Blackish House!*. [online] Available at: <<https://highlightsalongtheway.com/behind-the-scenes-black-ish/>>
- *The Ringer*. 2020. *How The Air Jordan 1 Became The Sneaker King*. [online] Available at: <<https://www.theringer.com/nba/2020/5/4/21246027/air-jordan-1-nike-michael-jordan-sneaker-king-legacy-the-last-dance>>
- *Sportingnews.com*. 2020. *Michael Jordan Net Worth: How Much Does He Make In 2020? Updated Earnings For Shoe Business & More*. [online] Available at: <<https://www.sportingnews.com/us/nba/news/michael-jordan-net-worth-2020-updated-earnings/b41pirhluwlm15mavcq2emtgr>>
- *Grailed*. 2020. *The One That Started It All A History Of The Jordan 1*. [online] Available at: <<https://www.grailed.com/drycleanonly/jordan-1-history>> [Accessed 9 December 2020].
- *Matthew Ponsford, C.*, 2020. *Remember When The NBA Banned Michael Jordan's Sneakers?*. [online] CNN. Available at: <<https://edition.cnn.com/style/article/remember-when-michael-jordan-sneakers/index.html>>
- *Nice Kicks*. 2020. *Tinker Hatfield's 30 Greatest Footwear Designs | Nice Kicks*. [online] Available at: <<https://www.nicekicks.com/tinker-hatfields-30-greatest-footwear-designs/>>
- *Debter, L.*, 2020. *Sneaker Resale Startup Stockx Officially Joins Unicorn Club With \$1 Billion Valuation*. [online] Forbes. Available at: <<https://www.forbes.com/sites/laurendebter/2019/06/26/sneaker-resale-startup-stockx-unicorn-billion-dollar-valuation/?sh=7d7434501eee>>

Llunyddiaeth

- *Nice Kicks*. 2020. *Nike Air Max 1 OG White/Red* | *Nice Kicks*. [online] Available at: <<https://www.nicekicks.com/nike-air-max-1-og-white-red/>>
- *redbox, R.*, 2020. *Centre Pompidou - Rogers Stirk Harbour + Partners*. [online] *Rsh-p.com*. Available at: <<https://www.rsh-p.com/projects/centre-pompidou/>>
- *Sneaker News*. 2020. *Nike Air Maxim 1 In Original Air Max 1 Colors* - *Sneakernews.Com*. [online] Available at: <<https://sneakernews.com/2009/06/06/nike-air-maxim-1-in-original-air-max-1-colors/>>
- *Futurepedia*. 2020. *Nike MAG*. [online] Available at: <https://backtothefuture.fandom.com/wiki/Nike_MAG>
- *Runner's World*. 2020. *The Best Running Shoes From Nike'S Off-White Collaboration*. [online] Available at: <<https://www.runnersworld.com/gear/a25935329/nike-off-white/>>
- *Dean, T.*, 2020. *'The Fresh Prince Of Bel-Air' Is An All-Time Sneaker Show*. [online] *GQ*. Available at: <<https://www.gq.com/story/fresh-prince-sneaker-legacy>>

